

מסורת הש"ס

(א) צ"ק נח: (ב) שקלים פ"ד ה"ב (ע"ש), (ג) יומא ו. יצמות לג: (ד) וס"ג, (ה) קדושין נח: בכורות כט., (ו) גי' הערוך בערך הרק כהיריקאין, (ז) נבגדה של פסח, (ח) וועי' היטב תוספות ע"ז מה. ד"ה אר"ע ותוס' סוטה ד. ד"ה בן עזאי וכו' ומה שגרסס שם צלדיון,

תורה אור השלם

1. וְשֹׁחַד לֹא תִקַּח בִּי הַשְׁחָד יָעוּר פְּקוּדִים וְיִסְלַף דְּבָרִי צְדִיקוֹת:

שמות כג ח 2. לֹא תִטֵּשׁ מִשְׁפָּט לֹא תִכְבֹּר פְּנִים וְלֹא תִקַּח שֹׁחַד בִּי הַשְׁחָד יָעוּר עֵינֵי חֲכָמִים וְיִסְלַף דְּבָרִי צְדִיקָם: דברים טו יט

הגהות הב"ח

(א) גמ' והתנן הנוטל שכר: (ב) רש"י פקודי כהיריקאין וכו' לשון פסוק. וכן לעיל בדף סא. ורש"י פי' שם מדיקא צללי"ת:

מוסף רש"י

תשבע בסוף. כשתחלמן אז תתגרש ותתנע כמוסע משבע שלא עכבה בידה משל בעלה כלום, ולא תשבע בתחלה. מפיסוק מוונות (ע"פ פס.). קטמה נטיעה. כהמה שקטמה נטיעה (ב"ק נח:). גזרין גזירות. קונטי קנסות, אדמון וחנן בן אכשלוס (שם).

שני דייני פרק שלשה עשר כתובות

משבע בסוף. כשישמעו בו שמת ותצא לגבות כמוכחה משבע שלא עכבה בידה משל בעלה כלום: ולא **משבע בתחלה**. כשעת גיצוי מוונות: **גב' אדמון בן גדאי: גזרין גזירות**. קנסות: **קיטמה נטיעה** גרסינן צ"ק. גבי כהמה שנכנסה לרשות הנזק והזיקה קטמה נטיעת אילן כמה שמין אותה: **שפי כסף**. שמי מעות: **בחי דינין**. של עשרים ושלשה: **בחי כנסיות**. להתפלל: **בחי מדרשות**. למשנה ולתלמוד: **בחי סופרים**. ללמוד תינוקות: **נוטלין שרין**. ומתפרנסין הימנו לפי שלא היו עסוקין במלאכתן: **כרשיעי עסקינן**. שנוטלין שכר לדון יותר מכדי חייהן: **לא ספקן**. למוונות: **אע"פ שלא רלו**. ליעול: **איססירא**. סלע: **כסורס שוחדא**. שלא תחייבני אם זכאי אני: **כסורס אגרא**. שכר טורס: **הנוטל שכר לדון**. משנה היא כסמ' בכורות (דף כט:). **אגר דינא**. לא אומר ללס הדין כי אם בשכר כך וכך: **אגר נטילא**. שהיה צטל ממלאכתו: דהוה **סחי נאמכרי דחמרא**. מריח באזכרות יין אי זה ראוי להמקיים והקריב להתקלקל ומכרוהו מיד ושכר זה היה מזוי לו צכל יוס: **כי הא**. דצטילא דמוכח שרי: **הנו לי גברא דדלי**. מיא משקה שדומי: **צחריקאי**. צמקומי.

כריקאי אומר אני שהוא לשון (ב) פגוס כמו קרנים חרוקות דשחיתת חולין (נט: כלו' שאני מסתלק ונפגס מקומי: אינו
הוו וכו קאמרינן אגוזרי גזירות קאמרינן^(א) אמר רב יהודה אמר רב אפי' אגוזרי גזירות שביירושלים היו נוטלין שכרן תשעים ותשע מנה מתרומת הלשכה לא רצו מוסיפין להם לא רצו אמו^(ב) כרשיעי עסקינן אלא בלא ספקו אע"פ שלא רצו מוסיפין עליהן קרנא הוה שקיל איסתירא מוכאי ואיסתירא מחייב ודאין להו דינא והיכי עביד הכי והכתא' וישוחד לא תקח וכ"ת ה"מ היכא דלא שקיל מתרוייהו דלמא אתי לאצלויי דינא קרנא כיון דשקיל מתרוייהו לא אתי לאצלויי דינא וכי לא אתי לאצלויי דינא מי שרי והתניא^(ג) וישוחד לא תקח מה ת"ל אם ללמד שלא ליכות את החייב ושלא לחייב את הזכאי הרי כבר נאמר^(ד) לא תמה משפט אלא אפי' ליכות את הזכאי ולחייב את החייב אמרה תורה וישוחד לא תקח הני מילי היכא דשקיל בתורת שוחד קרנא בתורת אגרא הוה שקיל ובתורת אגרא מי שרי והתנן^(ה) הנוטל שכר לדון דיניו בטלין הנ"מ אגר דינא קרנא אגר במילא הוה שקיל ואגר במילא מי שרי והתניא מכוער הדיין שנוטל שכר לדון אלא שדינו דין ה"ד אילימא אגר דינא דינו דין^(ו) והתניא הנוטל שכר לדון דיניו בטילין אלא אגר במילא וקתני מכוער הדיין ה"הני מילי במילא דלא מוכחא קרנא במילא דמוכחא הוה שקיל דהוה תהי באמברא דחמרא ויהבי ליה זוזא כי הא דרב הונא כי הוה אתי דינא אבחו בא וראה הבו לי גברא דדלי לי^(ז) בחריקאי ואידון לכו דינא אמר רבי אבהו בא וראה כמה סמויות עיניהן של מקבלי שוחד אדם חש בעיניו גותן ממון לרופא ספק מתרפא ספק אינו מתרפא והן נוטלין שוה פרוטה ומסמין עיניהן שנאמר יכי השוחד יעור פקחים תנו רבנן^(ח) כי השוחד יעור עיני חכמים קל וחומר לטפשיין ויסלף דברי צדיקים קל וחומר לרשעים מידי טפשים ורשעים בני דינא ניגהו אלא הכי קאמר כי השוחד יעור עיני חכמים אפילו חכם גדול ולוקח שוחד אינו נפטר מן העולם בלא סמויות הלב ויסלף דברי צדיקים אפילו

דקרנא אומר ר"ת משום דלא [אסור] אלא מצעלי דינים אצל הכא משל צבור ורבי מפרש דהכא לאו צבורת שכל הלא היה להם צמה להתפרנס והיה מוטל על הצבור לפרנסן אצל קרנא אקראי בעלמא היה יושב צדין ולא היו עוסקין בשום מלאכה ולא היה להם צמה להמפרנס והיה מוטל על הצבור להכות שחיתה והלכות קמייהו היו נוטלין שכרן מתרומת הלשכה אף על פי ששכר תלמוד תורה אסור כדאיתא בפרק אין צין המודר (מדרס דף לז.) מ"ר: אפילו

שני דייני פרק שלשה עשר כתובות

קה.

קשיא תלתא אתרין קשיא גזירות אגוזרות. וא"ת אדרבה אי גזילה וגזירה מרי מיילי נינהו תלתא אמרי לא קשיא דדייני גזילה הוו תלתא דייני גזירות לא הוו אלא מרי ואמר רבי חדא דאינו סברא שמהא לדיין א' שמי שררות דכמה אנשים חשובים היו צירושלים שהיו יכולין לעמוד לכל שררה ושררה ועוד אי לאחד מהם הוו שמי שררות לחנן המצרי היה לו להיות שהיה חשוב יותר מחנן בן אכשלוס כמו שפי' ר"ת. מ"ר: **דחשיב** ל"ה קתני. ואין לפרש דחשיב ליה יותר דהא מוכח בצרייתא דחנן המצרי היה חשוב יותר מחנן בן אכשלוס מדקמני ליה כרישא אלא ה"פ דחשיב ליה צמר הכי דאיירי בזה מתני' חנן אומר שני דברים אדמון אומר שבעה קמני דלא חשיב ליה כגון חנן המצרי שלא דבר כלום לא קמני ולי נראה דחשיב ליה החשוב יותר ואף על גב דקתני חנן המצרי כרישא הכי נמי אשכחן^(א) מעשה כרבי אליעזר ור' יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ור"ע אע"פ שר"ע היה חשוב מרבי אלעזר בן עזריה שהוא היה ראש לחכמים וצכל דוכתי אמרינן (פסחים ג.) כגון ר"ע וחצביו וצבילהי פ"ק דיצמות (דף טו.) גבי מעשה דרבי דוסא בן אלן וחסריו מי רבי אלעזר בן עזריה ואחריו מי ר"ע וכשנכנסו אכלו חמר לר' יהושע יג בן לעזריה חצביו הרי לא היה יודע שר' אלעזר בעולם ולר' עקיבא חמר אמה הוא ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו ואפ"ה מוכיר ר' אלעזר כרישא והיינו טעמא^(ב) שהיה ממשפחה מיוחסת יותר מר"ע שהיה עשירי לעזרא וגם בצביל נשיאותו הכא נמי דקמני חנן המצרי כרישא לא בצביל שהיה חשוב יותר אלא מפני שהוא ממשפחה מיוחסת יותר מחנן בן אכשילוס ואומר רבי דמ"מ תקשי לן אמאי לא משני כדמשני ר"ת ולאו פירכא היא דאי מנא להו לפי שדצברו במשנתנו הוה ליה למיתני שני דייני גזירות שהיו צירושלים אצל מדקמני היו צירושלים משמע שנים היו ותו לא ועוד מדמניא בצמוןך רבי נתן אומר אף נחום המדי אחד מדייני גזירות שצירושלים היה ועל כרחך אצרייתא לא קאי דא"כ לר' נתן ארבע הוו ואנן מוקמינן דההיא דקמני שלשה אדמון וחנן ונחום המדי לרבי נתן אלא ודאי דחשיב ליה החשובין יותר משום הכי קאמר אף נחום המדי היה אחד מגוזרי גזירות והיה חשוב כמותס. מ"ר: **גוזרי** גזירות שביירושלים היו נוטלין שכרן מתרומת הלשכה. הא דלא פריך הכא והיכי עצדי הכי והכמיז ושוחד לא תקח כדפריך עליה

דקרנא אומר ר"ת משום דלא [אסור] אלא מצעלי דינים אצל הכא משל צבור ורבי מפרש דהכא לאו צבורת שכל הלא היה להם צמה להתפרנס והיה מוטל על הצבור להכות שחיתה והלכות קמייהו היו נוטלין שכרן מתרומת הלשכה אף על פי ששכר תלמוד תורה אסור כדאיתא בפרק אין צין המודר (מדרס דף לז.) מ"ר: אפילו

עין משפט ור מוצה

א א ב מיי פ"ד מהל' שקלים הלכה ז סמג עשין מה טור ש"ע ח"מ סימן ט סעיף ג:

ב ג מיי פכ"ג מהלכות סנהדרין הלכה א סמג לאוין רס טו"ש"ע שם סעיף א וסימן לד סעיף יח כהגה"ה:

ג ד ה ו מיי שם הלכה ה טור ש"ע שם סימן ט סעי' ה:

תוספות ר"ד

תשבע בסוף פירוש כשישמעו בו שמת ותבא לגבות כתובת' או תשבע שלא עכבה בידה משל בעלה כלום ולא תשבע בתחלה עכשיו בעת גיבור מוונות ובני כהנים גזרלין אמרו גם עכשיו תשבע שאין בידה משל בעלה כלום ובלא שבעה אין נוהגים לה מוונות. קרנא הוה שקיל אסתירא מכל חד וחד ודאין להו דינא והיכי עביד הכי והכתוב' ושוחד לא תקח וכ"ת ה"מ היכא דשקיל מחד ומחבריה לא שקיל דלמא אתי לאצלויי דינא קרנא כיון דשקיל מתרוייהו לא אתי לאצלויי דינא וכי לא אתי לאצלויי מי שרי והתניא ושוחד לא תקח מח"ל אם ללמד שלא ליכות את החייב ושלא לחייב את הזכאי הרי כבר נאמר לא תטה משפט אלא אפילו ליכות את הזכאי ולחייב את החייב אמרה תורה לא תקח שוחד הני משלי היכא דשקיל בתורת שוחדא קרנא בתורת אגרא הוה שקיל ובתורת אגרא מי שרי והתנן הנוטל שכרו לדון דיניו בטלין ה"מ אגר דינא קרנא אגר בטלה הוה שקיל ואגר בטילה מי שרי והתניא מכוער הדיין שנוטל שכרו אלא שדינו דין ה"ד אילימא אגר דינא דינו דין מי שרי והתניא הנוטל שכרו לדון דיניו בטלין אלא אגר דינו דין וקתני מכוער הדיין ה"מ בטלה דלא מוכחא קרנא בטילה מוכח כוה דהוה תהי בחמרא ויהבו ליה זוזי כי הא דר"ה הוה דלי דולא כי אתא לקמיא לדינא א"ל הב לי גברא דדלי בחריקאי פי' במקומי ואדון לכו דינא